RAKENTAMINEN

Maatalon pihaan haetaan mahdollisimman helppohoitoista, selkeää linjaa. Sellaisia kasveja ja materiaaleja, ettei tarvitse kykkiä ylimääräistä. **MAISEMASUUNNITTELIJA RIIKKA ASUNMAA, PRO AGRIA ETELÄ-POHJANMAA**

Tuotanto siirtyy yhä kauemmas kotiovesta

Pihojen eriyttäminen parantaa hygieniaa ja turvallisuutta. Tuotantopihan suunnittelussa on tärkeää jättää laajentumismahdollisuuksia.

Maatalouden rakennemuutos muuttaa maaseutumaisemaa: yhä useammalla tilalla on kaksi pihaa.

Piha jakautuu asuinpihaan ja tuotantopihaan. Uudet tuotantorakennukset tehdään vähän erilleen vanhasta talouskeskuksesta, joka on omaa, intiimiä aluetta.

Asuinpihassa asutaan ja oleskellaan, tuotantopihassa tehdään bisnestä. Työpihaan mahtuvat suuret koneet: siellä käydään rekkaralli.

Eriyttämisen taustalla on tilakokojen kasvu EU-aikana. Rakennukset ovat aivan eri mittaluokkaa kuin aiemmin.

Karjapihan ja miespihan eriyttämisen merkitys on kasvanut, kun myös koneiden koko on kasvanut, huomauttaa Maa- ja kotitalousnaisten maisemasuunnittelija **Riikka Asunmaa** Pro Agria Etelä-Pohjanmaasta.

Ei investointitukea

Malleja pihojen eriyttämiseen on haettu Yhdysvalloista ja Kanadasta.

Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksen (MTT) arkkitehti **Tapani Kivinen** puhuu järkevän kohtuullisesta eriyttämisestä. Pihojen väliseen metrimäärään ei ole yleispitävää sääntöä, vaan se pitää miettiä tonttikohtaisesti.

Uutta tuotantorakennusta ympäröivään tuotantopihaan voi sijoitella järkevästi rehuvaraston, lanta-alueet ja tuotantoeläinten raatojen kylmäsäilytyksen. Sinne tulevat myös polttoainesäiliöt ja koneet.

Kivisen mukaan tuotantopiha olisi hyvä asfaltoida, samoin sisääntulotiet. Kustannustehokas asfalttipinnoite on siisti ja helppo puhdistaa. Betoni on kallista, samoin käsityövaltaiset laatoitukset ja kiveykset.

Maatilan pihan asfaltointiin ei saa investointitukea. Maaseutuvirastosta kerrotaan, että keskustelua asiasta on käyty jo vuosia, mutta rahaa ei riitä jaettavaksi.

Mittakaava muuttuu

Lainsäädäntö vaatii maidon ja lannan reitin erottamista. Erottamisen voi viedä pidemmälle: puhtaalla puolella asutaan, kuljetetaan rehua ja maitoa. Eläinten puolelle tulevat laidun- ja lannanajoreitit.

Erottelu on järkevää myös hajun kannalta.

Tuotantopihan suunnittelussa on Kivisen mukaan myös tärkeää jättää laajentumismahdollisuuksia. ”2000-luvulla investoineet maitotilat ovat investoineet 2–3 vuoden välein. Tämä sukupolvi tekee useamman navetan.”

Eriyttämisessä on myös esteettinen näkökulma. Vanhan pihapiirin rakennukset ovat samassa mittakaavassa. ”Iso navetta niiden viereen on esteettinen nyrkinisku.”

Turvallisuutta lapsille

Esteettisyyden sekä hygienian kohentamisen lisäksi pihojen eriyttäminen parantaa lasten turvallisuutta, kun liikenne asuinpihassa vähenee, kertoo tutkija **Markku Lätti** Työtehoseurasta.

Lapsille on sattunut tiloilla viime vuosina useampia vakavia, kuolemaan johtavia onnettomuuksia. Niissä lapsi on usein leikkinyt pihapiirissä ja jäänyt traktorin alle, kun kuljettaja ei ole huomannut lasta.

Myös koneiden säilytykseen kannattaa Lätin mukaan kiinnittää huomiota. Jos niitä pidetään pihapiirissä, tulee varmistaa, ettei kone tai sen osa pääse kaatumaan koneessa mahdollisesti kiipeilevän lapsen päälle.

Tuotantokyliä tehdään

Eriyttäminen on eri asia kuin etäsijoitus, jossa pihojen välillä ei ole näköyhteyttä ja etäisyys voi olla useita kilometrejä.

Yhtiömuotoiset, useamman perheen yritykset, ovat jo sijoittaneet tuotannon niin sanottuun kolmanteen paikkaan, hyvien liikenneyhteyksien ääreen, kantokykyisen päätien varteen. Kun yritystoiminta on erillään omasta asumisesta, osakkaan irtautuminen on helppoa.

Tulevaisuutta voivat Kivisen mukaan olla todella isot tuotantoyksiköt. ”Esimerkiksi turkistuotannossa on pyritty eroon varjotaloista halleihin, joita kerätään tuotantokyliksi.”

Näin päästään eroon lannan pääsystä maastoon. Lisäksi yrittäjät voivat yhdistää toimintoja – myös turvallisuutta ja valvontaa.

PAULA LIESMÄKI

»Iso navetta vanhaan pihapiiriin on esteettinen nyrkinisku.«

TAPANI KIVINEN

JOHANNES TERVO

Hevosten ulkoilutarhat ovat Kojolan tilalla tallin vieressä, mikä helpottaa päivittäisiä rutiineja. Maneesi ja kenttä ovat kauempana tallista. Tarhassa Remi.

Tarja, Jerry ja Ilkka Kojola asuvat tien toisella puolen: tällä puolella ovat talli, tarhat, maneesi, kenttä ja laitumet.

Tie välissä tuo oman rauhan

Lapualla Kojolan maatilalla pihapiirin halkaisee tie.

Vilkkaan kantatien 66 toisella puolella on 1800-luvulla rakennettu asuinrakennus, 150 metrin päässä toisella puolella ratsutalli, tarhat, maneesi, ratsastuskenttä ja laitumet. Talli on rakennettu vanhan riihen kylkeen, joka on nyt puru- ja rehuvarastona.

”Olemme tykänneet, että talli ja asuinrakennus ovat eri puolilla, on oma rauha”, kertoo Kojolan ratsuhallin hevosyrittäjä **Tarja Kojola**.

Ilkka Kojolan kotitilalla tehtiin sukupolvenvaihdos vuonna 2003. Talli valmistui 2006 ja maneesi 2009. Viljelyssä viljan rinnalle tuli heinä.

Ratsutallissa on 17 karsinapaikkaa, jotka ovat kaikki täynnä. Niitä vuokrataan yksityishevosille täysihoidolla. Ratsastuskoulutoimintaa tallissa ei ole, vaan valmentajat käyvät säännöllisesti valmentamassa hevosenomistajia.

Tarhat lähelle tallia

Hevostalousneuvoja **Nanne Korpivaara** Pro Agria Etelä-Pohjanmaasta kertoo, että monia hevostalleja remontoidaan nyt kiireellä, sillä uusien tilavaatimusten siirtymäkausi päättyy vuoden lopussa.

Kojolan talli täyttää uudet vaatimukset. Talliympäristöstä on suunniteltu turvallinen, käytännöllinen ja viihtyisä.

Sorapiha sopii maisemaan, eikä sora luista hevosen kengän alla kuten asfaltti.

Hevosten kulkureitit ovat erillään jokapäiväisestä auto- ja traktoriliikenteestä. Maastoon pääsee ratsastamaan ilman tien ylitystä.

Hevosten tarhat on rakennettu tallin ympärille. Maneesi ja kenttä ovat kauempana. ”Olemme ottaneet huomioon työn sujuvuuden”, Tarja Kojola sanoo.

Lisäksi kuudesta karsinasta on ovi suoraan tarhaan. ”Se nopeuttaa tarhaamista mutta tuo myös turvallisuutta, kun nuoria orivarsoja ei tarvitse taluttaa.”

Parkkipaikat asiakkaille

Heinän käsittely ei häiritse hevosia, sillä se tehdään vastakkaisella puolella kuin mihin liikenne on johdettu. Parkkipaikkoja traileriliikenteelle on tallin pihassa ja lisää maneesin vieressä.

Asiakkaita hevostalleilla käy paljon, joten parkkipaikkoja tarvitaan. Niiden merkitsemiseen Korpivaara kiinnittäisi suomalaistalleilla vielä enemmän huomiota. **PAULA LIESMÄKI**

<<- Asiakkaiden parkkipaikka on tallin vieressä. Parkkeeraamassa Helena Raittila.

<- Sorapiha ei luista hevosten kenkien alla.

Miksi ei tuijia ja kivituhkaa?

Arkkitehti **Tapani Kivinen** antaisi lisää narua maatilojen pihojen suunnitteluun.

Perinteisesti on ajateltu, ettei maaseudulle pidä tuoda eksoottisia puita. Suojapuustona on käytetty kuusta, koivua ja jalopuita: vaahteraa, tammea. Tuijaa on vierastettu.

Vanhaan pihaan on nähty sopiviksi pinnoiksi vanha nurmi, luonnonhiekka ja sora.

Kivinen hyväksyisi tuijat asuinpihoihin ja pinnoitteeksi esimerkiksi kivituhkan. Myös betonilaattoja voisi laittaa portaikkojen edustalle, jotta jalkineet saa kopistella. ”Samoin grillikatokseen, oleskelualueelle betonilaatat tai puuterassit käyvät luontaisesti.”

Maisemasuunnittelija **Riikka Asunmaan** mukaan sisäänkäynnin edustan pinnoitus säästää siivoustyötä ja antaa huolitellun ilmeen. Lisäksi käytävien ja oleskelualueiden pinnoitus lisää niiden käyttöaikaa, kun lumi sulaa niistä nopeammin. Käytävien pinnoittamisella voidaan myös ohjata vierailijoiden kulkua.

Pinnoitteiden ja kivien käyttö asuinpihoilla on Asunmaan mukaan lisääntynyt. Pysyvillä, helpoilla ratkaisuilla, kuten koristekivillä, -soralla ja hakkeella, haetaan pihaan näköä.

Pois kykkimiset

Kivinen miettii, onko puutarhanpito talouskeskusten pihoilla näivettynyt.

Arkkitehti **Elmar Badermann** tutki 1970-luvulla suomalaisen maatilan rakennuskantaa ja hahmotti talouskeskuksen perusrakenteen. Siinä piha on jaettu oleskelupihaan, keittiöpihaan eli ryytimaahan, puutarhaan pensaineen ja puineen, lasten leikkipihaan sekä puistoon, eli nurmikkoon, joka rajautuu pellon reunaan.

Kivisen tuntuma on, että kiinnostus ryytimaan ja puutarhan hoitoon on vähentynyt.

Oleskelupiha puolestaan on korostunut: siitä halutaan edustava paikka, jonne voi kutsua vieraita puutarhajuhliin. Pieniä muoti-ilmiöitä ovat uima-allas ja suihkulähde.

Asunmaan mukaan käytännöllisyys on lähtökohtana maatalojen asuinpihojen suunnittelussa.

”Maatalon pihaan haetaan mahdollisimman helppohoitoista, selkeää linjaa. Sellaisia kasveja ja materiaaleja, ettei tarvitse kykkiä ylimääräistä.”

Puutarha oli aiemmin emännän ylpeys. Nyt voi olla, että aika loppuu emännältä kesken: maatilat ovat isoja, on muita harrastuksia.

Itä ja länsi

Entä maatilojen pihapiirien siisteys? Se on kiinni omistajasta, sanoo Kivinen.

Aiemmin sanottiin, että siisteysraja kulkee Pähkinäsaaren rauhan rajalla. Uudempi versio pitää rajana nelostietä.

Kivinen miettii, johtuuko se ruotsalaisvaikutteista tai siitä, että lännessä ja lounaassa tilat ovat jo pitkään olleet pysyviä. Idässä kaskiviljely on liikuttanut talouskeskuksia.

PAULA LIESMÄKI

Esteettömyys entistä tärkeämpi ominaisuus

Väestön ikääntyminen asettaa uusia vaatimuksia myös rakentamiselle ja remontoinnille. Yhä useamman ihmisen asuinympäristössä on tarpeen kiinnittää huomiota esteettömyyteen.

Rakennetun ympäristön esteettömyydellä tarkoitetaan kaikille käyttäjille toimivaa, turvallista ja miellyttävää ympäristöä, jossa kaikkiin tiloihin ja kerroksiin on helppo päästä.

Lisäksi tilat ja niissä olevat toiminnot ovat mahdollisimman helppokäyttöisiä ja loogisia.

Invalidiliiton Esteettömyyskeskus pitää yllä internetissä esteetön.fi-verkkopalvelua, josta kuka tahansa voi hakea tietoa esteettömästä rakennetusta ympäristöstä.

Tarjolla on kuvitettua tietoa, ohjeita ja työkaluja myös tavallisille kansalaisille esteettömästä asumisesta. **MT**

www. esteenton.fi

Kestäviä ja turvallisia rakennuksia maatalouden tarpeisiin

Betoniluoma Oy

Betoniluoma Oy
PL 37
64701 Teuva
Puhelin: +358 (0)108 410 140
www.betoniluoma.com

KARELIA-IKKUNAT – TUOVAT LÄMPÖÄ KOTIISI

Vuosikymmenien kokemuksella yhdistettynä nykyaikaiseen tekniikkaan ja parhaisiin raaka-aineisiin, näin valmistetaan Karelia-Ikkunat.

Energiaa säästävät ja pitkäikäiset.
Lisävarusteeet lisäävät asumismukavuutta.
Rakennatko uutta vai teetkö remonttia ota yhteyttä.
Tilaamalla nyt saat haluamasi toimitusajan.

KARELIA IKKUNA

PUUMESTARINTIE 31, 82200 HAMMASLAHTI
+358 (0)13 120 966
Pertti Tolvanen GSM +358 (0)44 344 7436
pertti.tolvanen@kareliaikkuna.fi
www.kareliaikkuna.fi

MEIDÄN IKKUNAT , TEIDÄN TALO ,VIIHTYISÄ JA VALOISA KOTI

Netti palvelee myös *ilmoitusasioissa.*

Jätä rivi-ilmoitus helposti Online-lomakkeella: maaseuduntulevaisuus.fi